

www.ketab.ir

دفاع مشروع از آبرو در فقه فریقین

مولفین:

مریم الهامی پور - حمیده شیرمهنجی

عنوان و نام پدیدآور: دفاع مشروع از آبرو در فقه فریقین مولفین مریم الهامی پور، حمیده شیرمهنجی.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ ص.؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع : دفاع مشروع (فقہ)

Self-defense (Islamic law): موضوع

موضوع: آبرو و حیثیت (فقہ)

Prestige (Islamic law) : موضوع :

شنامه افزوده: شیر مهنجی، حمیده، ۱۳۵۳-

رده بندی کنگره: ۱/BP۱۹۶ رده بندی دیویی: ۳۷۷/۲۹۷ شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۴۴۹۹۶

عنوان: دفاع مشروع از آبرو در فقه فریقین

مؤلفین: مریم الہامی یور- حمیدہ شیرمہنجی

شايك : ۹-۹-۹۰۲۵۴-۶۲۲-۹۷۸ انتشارات : عطر خاوران

طراح جلد و صفحه آرا: هانیہ خالقی زادہ

نوبت و تاریخ چاپ: اول/۱۴۰۲ چاپخانه: توحید

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه قیمت : ۷۰۰۰۰ ریال

«حق چاب محفوظ است.»

فهرست مطالب:

فهرست مطالب:

فصل اول: مفاهیم و تاریخچه بحث	۱۰
۲- تعریف مشروع	۱۶
۴- معنای کلمات «عرض و فریقین»	۲۳
فصل دوم: اقسام دفاع مشروع	۲۴
۱- دفاع فردی	۲۷
۲- دفاع اجتماعی	۳۹
۳- دفاع از اسلام یا جهاد	۴۰
فصل سوم: سیر تاریخی دفاع مشروع	۴۳
۱- در حقوق ایران	۴۵
۲- در حقوق بین الملل	۴۸
فصل چهارم:	۵۳
تفاوت بین دفاع مشروع و سایر قواعد ضرورت	۵۳
۱- قاعده اضطرار و دفاع مشروع	۵۴
۲- قاعده اکراه و دفاع مشروع	۵۶
مبحث پنجم: موضوع دفاع مشروع	۵۸
۱- موضوع دفاع مشروع در قوانین عرفی	۵۹
۲- موضوع دفاع مشروع در فقه اسلامی	۶۱
فصل ششم:	۶۴
حکم دفاع مشروع از آبرو در فقه فریقین	۶۴
مبحث اول: حکم دفاع از آبرو	۶۵
۱- حکم دفاع از آبروی خود	۶۵

۶۹	۲- حکم دفاع از آبروی غیر
۷۱	۳- حکم دفاع در برابر کودک و مجنون و حیوان
۷۳	حکم دفاع از نفس، عرض و مال از دیدگاه فقیهان اهل سنت
۷۶	۳. حکم دفاع از مال
۸۰	مبحث دوم: مبانی فقهی دفاع از آبرو از منظر فریقین
۸۰	۱- آیات
۸۸	۲- روایات
۹۲	۳- عقل و فطرت
۹۶	۴- سیره عقلاء
۹۷	۵- قواعد فقهی
۱۰۴	مبحث سوم: مبانی حقوقی دفاع مشروع از آبرو
۱۰۴	۱- تبیین دفاع مشروع در قانون مجازات اسلامی
۱۰۶	۲- تأثیر دفاع مشروع در رفع مسئولیت مدنی و کیفری
۱۱۷	۲-۳ مسئولیت کیفری مدافع
۱۱۸	۳- مبانی حقوق نظری دفاع مشروع
۱۳۴	مبحث چهارم: ضرورت اثبات دفاع مشروع
۱۳۵	۱- دلایل ضرورت اثبات دفاع مشروع
۱۳۶	۲- طریق اثبات دفاع مشروع
۱۳۷	فصل هفتم: شرایط دفاع مشروع از آبرو در فقه فریقین
۱۳۸	مبحث اول: شرایط اقدام تجاوز کارانه مهاجم
۱۳۹	۱- غیر مشروع بودن خطر
۱۴۴	۲- حال بودن خطر
۱۴۹	۳- حقیقی بودن خطر
۱۵۱	مبحث دوم: شرایط دفاع مدافع

۱- ضرورت عمل دفاعی	۱۵۱
۲- تناسب عمل دفاعی برای دفع خطر	۱۵۵
۳- تجاوز ناشی از تحریک خود شخص نباشد	۱۶۱
مبحث سوم: شرایط دفاع از آبروی دیگران	۱۶۴
۱- از نزدیکان دفاع کننده بودن	۱۶۷
۲- مسئولیت داشتن دفاع کننده در برابر وی	۱۶۸
۳- ناتوانی خود فرد از دفاع	۱۶۹
۴- تقاضای کمک کردن	۱۷۰
نتیجه گیری	۱۷۳
پیشنهادهای:	۱۷۷
فهرست منابع:	۱۷۸

مقدمه

موضوع دفاع مشروع در فقه اسلامی، دامنه‌ای گسترده‌ای دارد و در اصل مشروعیت دفاع از نفوس، اموال، نوامیس، عرض و آبرو و حقوق مورد حمایت شریعت، اختلافی میان فقهای شیعه و سنی وجود ندارد. فقهای مسلمان دفاع از نفس، ناموس، حریم و متعلقان (پسر، دختر، برادر، پدر و...) را بر اساس آیات و روایات و ضرورت عقل واجب می‌دانند.

همچنین دفاع مشروع به عنوان یک قاعده مهم فقهی و حقوقی از دیر زمانی نزد اقوام و ملل مختلف تا به امروز وجود داشته و تأثیر به سزائی در مبارزه با جرم و منع مجرمان از ارتکاب جنایت دارد.

در زمینه جلوگیری از تجاوز و دفاع از حق و اجرای عدالت اصول و احکام حقوقی دین مبین اسلام بر پایه دو قاعده مشهور فقهی «قاعده لاضرر» و «قاعده تسلیط» استوار است. از آنجا که فلسفه امتناع از اضرار به غیر و احترام به حقوق افراد در این دو اصل گنجانیده شده است؛ اقتضاء آن دارد همه افراد از تجاوز به حقوق دیگری امتناع نموده و به افراد یک جامعه حق داده شود که در مواقع مقتضی با توسل به هر وسیله‌ای از تجاوز به آن حقوق جلوگیری به عمل آورند.

باید دانست علیرغم اجماع بر پذیرش اصل دفاع از عرض به عنوان یک اقدام مجاز، در خصوص مبنای مشروعیت آن میان نظریه پردازان اختلاف نظرهایی وجود دارد. برخی از دانشمندان، در پی تبیین مشروعیت دفاع با در نظر گرفتن فرد مدافع، وضعیت وی حین دفاع و حقوق مورد حمایت متعلق به او، برخی دیگر از طریق تأکید بر اقدام متجاوز و گروهی نیز با دخالت دادن عامل سومی به نام جامعه اقدام مدافع را موجه تلقی می‌نمایند.

لذا در این کتاب سعی بر این است که بحث دفاع از عرض از منظر فقهاء در فقه امامیه و اهل سنت مورد ارزیابی قرار گرفته و اقوال متعددی که در این زمینه وارد شده است تبیین گردد تا مخاطب مشروعیت دفاع از عرض را از هر دو جهت متوجه گردد.